

اورنبورغ
وباشقه شهرلرگه
بلا تفریق

سنه لك بهاسی ۵ صوم ۵۰ تین
يارم سنه لگی ۳
اوچ آیلغی ۱ ۵۰

اورنبورغ ژورنال
« دین و معیشت »

تیلیفون نومر ۲۸۶

بوهملاب ۱۵ تین

ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لهدمت صوامع
وبیم وصلوات ومساجد یذکر فیها اسم الله
کثیرا ولینصرن الله من ینصره ان الله لقوی عزیز

زمان تاسیسی ۳۱ دیکابر ۱۹۰۶ سنه

دیکابر حقیقت

۹ نچی سنه دوامی

هفته ده بر دفعه یلغه ایلی نسخه نشر اولنور، دینی
علمی و سیاسی ژورنالدر.

یارلگان یازولرنی
اوزگار تورگه اداره
اختیارلیدر. باصلهغان
یازولر کیرو قایتارلماز.
مارقه سز خطلر قبول
ایدلمی آدرس آلماشتر وغه
۳۰ تین آلنور.
آدریسنی آچق
یازولری اوتله
آدریسنز مقاله لر
درج ایدلماز.

بره ملاب ۱۵ تین

اورنبورغ وباشقه یوده اولان شاکر دلرگه بلا تفریق یلغه ۵ صوم یارطی یلغه ۲ صوم ۵۰ تین.

«مشایعه»

الشیخ محمد مراد المکی جناب لرینگ «مشایعه حزب
الرحمن ومدافعة حزب الشیطان» نام رساله سی ننگ
۱ ۲ ۳ نچی جزئری باصلوب چقدی.

رساله موسی بیگی طرفندن میدانیه قویلغان
تاریخ ادیان مسئله سی ورحمت الهیه عمومیتی نظریه
لرینه ردیه اولاملیله تالیف ایدلوب هرکم آکلارلق
صورتده یازلغان. معلوم مسئله لر بولن اعتقادی چوالغان
واو مسئله ده حقیقت نهدن عبارت ایدکنی آکلانوده
کوگلی ترده اولان تورکی طانیغان کشیلره بورساله فی
بور نسخه اولیرنده توتو لازملر.

بهالری هر جزئی ۱۵ شهرة پوچته ایله ۱۷ شهرة.

آراقی حقنده

هلاکت که قارشسی. (برنجی آدم)
(خمر حرام بولماس بورون عربلرننگ حالی وصحابه لر پیغمبر
مزننگ ایشرکلره قیلورغه قوشقان معامله سی، خمر اچوچی ننگ عیادة
وتوبه سی، حلال دیب اچوچی گه مترتب بولغان حکم شرعی،
مسلمانلر آراسنده خمر صاتو، آراقی ایلان فایدالنو، آراقی صاتوچی غه
حضرت عمر ننگ ایتمکان سوزی، اچکوچیننگ قیامتده غنی حالی، حضرت
عثمان ننگ آراقی حقنده سویله گان خطبه سی، اچوچی مسلمان لر ننگ حالی
عایله و خاتونلری، ایسر ننگ طلاق قچقرووی و آنگا تکلیفی ایدلگان
شرعی حکملر، خمر اچوچی گه صحابه لر ننگ قز بیرم اولری ایسر ننگ
کفر سوزلر ینده شریعت نظری اچوچینوننگ اتورلی بلابلن، بتلا بولولری
مدنی تلی خلق آراسنده اچوچی لر، قیلنغان معامله لر و آنلروننگ شامداق
قیله آلهاولری وغیرلر ..) بهاسی ۷ ایلی وچته ۹ یقه

ایکچی مرتبه ا کمال ایشلوب باصلدی

شهیفة

t.me/sehifeleribiz
u.u8686@gmail.com

فهرست

مسئله

اعتقاد اهل السنة والجماعة

منه ب حقنده

تورلی خبرلر.

خارجی خبرلری

اورنبورغ خبرلری

دين و معيشت مجلهسى اوقوچى ايسمەت امامى
معمد حارث ار تە بايفدن سو اللر:

انچى سو ال: زيد آغا وفات بولەدە بر نيچە اوغل قز
لرى قالا. آنالرى ابلان بر گە تر كلك ايتوب بر نيچە
يلدن سو ك آنالرى اوغللر ندىن بكر گە اوپش مالدىن
قز آاوب بېر مك بولوب بر كىسە نك يور طينه نكاح
اوقنور اوچون بارە بعدە النكاح بېر نە اسمندە ايتوب
مذكور بكر آناسينه قز طرفندن حاضر لنگان هديه
كىترەلر. بكر آناسى بېر نە اوستينه بر مقدار آنچه
قويه دە بر صغر ديب ايتە. موندن سو ك كياو بولغان
بكر گە حاضر لنگان هديه نى كىترەلر. مذكوره آناشول
هديه لر گە بر مقدار آنچه قويه دە قز آاوب ديب ايتە. هبه نك
بر ابرينه ياكە هبه نك عوضە ديب ايتە. مذكور
ايتلەش آاوب قبض بعد نك مين اول آاوب بېر مايەن
ديب مذكوره آنانك هبه سندن رجوع قىلور غە شرعا
حقى بار مى؟ ئلكه طوى مجاسينه بارودن اول اوغلام
بكر بېر نە سينە آاوب ايتم اوز منك بېر نە صغر ايتم ديب
باروب هبه نك بر ابرينه ياكە هبه نك عوضە ديب قىد -
لەسە دە حق رجوعسى سافط بولە مى؟

انچى سو ال: مذكور ايتلەش آاوب قبض وقتندە
بكر نك زوجەسى زوجن بولغان بكر گە مينم هديه
قارشى بېر لنگان آاوب شوشى شى ابلان قبض قىل ديب
بر نرسە بېر دە زوج بكر زوجەسى طرفندن بېر لەش
شى ابلان آاوب قبض قىل دورە ياكە بېش ياللار اونكا.

ندىن سو ك بكر آناسى ايتە مين اوغلام بكر گە بېر -
لنگان هديه لار گە آاوب ايتدم بو آاوب اوغلام بكر گە بولە
كىلنە بېر مايە ديب ايتور گە شرعى حقى بار مى؟
۳ نچى سو ال: كياو بولغان بكر هديه سينە قارشى
بكر آناسى طرفندن بېر لنگان آاوب قبض وقتندە بكر
اوز ملكى بولغان بېر شى ابلان قبض قىلسە بعد مورو
الزمان بكر وفاة بولە بكر نك زوجەسى آاوب آناسى
يور طينه قايتوب كيتەك بولە شول وقتك زوجى بكر نك
اوز ملكى بولغان شى ايله قبض قىلغان آاوب دە متوفى
بكر نك زوجەسى آاوب كيتەك بولە بكر آناسى ايتە
بو آاوب سينكا نيماى چونكە بو آاوب اوغلام بكر اوز
ملكى بولغان شى ايله قبض قىلدى ديب آاوب بېر مە -
سكە بكر آناسينك شرعا حقى بار مى؟

۴ نچى سو ال: متوفى بكر نك زوجەسى زوجم بكر -
نك مالدىن مينكا هم قز مە تپوشلى حصە لار مازنى آاوب
بېر وگز ديب ايتە دە مذكور بكر آناسى ايتە اوغلام
بكر نك مالى يوق، مين آاوب آناسى قانغان مال حصە
سندن قز يار شوب بېر دم آنك شونندە تپوشلى حصە
سى بتلى مينم باشقە اير بالامادە قز يار شوب بېر مەسم
بار قزلار مەنى كياو گە بېر مەسم بار ديب ايتسە آاوب بوسو
زندە حقلى بولوب متوفى بكر نك زوجەسى همد ايكى
قز يە حصە تپماى قالور مى؟ ئلكه زيد آاوب مال متروكە -
سون تقسيم قىلوب شوندىن بكر گە تپگان حصە دن بكر نك
زوجە سينە همدە ايكى قز يە مال صور ار غە حق شرعى لرى
بار مى؟

اداره

۱ نچى سوالنك جوابى : قز طرفندن بيراسگان بير نه لر گه فار شو بيراسگان نرسه لرنى كياو آناسى هبه عوضى ديب صراحة ايتوب بير ماسه اول نرسه لار عوضدن حسابلا نيميلر . (والعين العوض بشرط ان يذكر لفظا بعام الواهب انه عوض كل هبته) در الهختار باب الرجوع فى الهبة يعنى (دمع خزقة) ده كى عين حرفى عوضدن كنايه در . اول عوضنك رجوع عن الهبه دن مانع بولويته عوض بير وچى كشيونك " بو بير لگان نرسه هبه قيلو . چينك هبه سينك كلسندن عوضدر " ديب هبه قيلوچى كشى آكلاراق روشده ايتوى شرط ديمكدر . شولاي بولغاچ يگت آناسينك بير گان ات وصغر لارى هبه دن عوض بوله آلمايلر . هبه دن عوض بولا آلماغاچ هر ايكى طرفه هبه دن رجوع قيلوغه مانع بولمايدر . مانع بولماغاچ قارچق هبه سندن رجوع قيلسه قيله آلا در . هم كيلون بولغان خاتونده مجرميه بالقرا به ده يوق بلكه آنك مجرمينى بالسببيه كنه دره شولاي بولغاچ قارچقه هبه سندن رجوع قيلوغه مانعلا براميدر .

ليكن شولقدر ليسى بار كه قارچق بالغزى غنه هبه سندن رجوع قيله آلمى . بلكه آكنا هبه سندن رجوع برلن قاضى حاكم قيلورغه كرك . ياكه هبه قيلنمش كياون آنك رجوع سينه راضى بولورغه كرك . شولاي بولماغانده قارچقنك مين اطنى بير ميم ديب طوروى ايله گنه اش بتمى . (ليس له حق الرجوع بعد التسليم فى ذى الرحم المعرم وفيه سا سوى ذلك له حق الرجوع الا ان بعد التسليم لا ينفرد الواهب بالرجوع بل يحتاج فيه الى القضاء او الرضاء وقبل التسليم ينفرد الواهب بذلك هكذا فى الذخيرة) هديه ج ۴ ص ۳۸۶ .

يعنى رحم اباسى معرم كشيگه بر نرسه هبه قيلغان كشى هبه قيلغان نرسه سن تسليم بعدنده هبه سندن رجوع قيله آلمى . رحم اباسى معرم كشيگه باشقوغه بر نرسه

هبه قيلغان كشى قبل التسليم ده بعد التسليم ده هبه سندن رجوع قيله آلا . ليكن بعد التسليم رجوع قيلغانده هبه قيلوچى كشى بالغزى غنه رجوع قيله آلمى . بلكه اول محتاج بولا قاضينك حكمنه ياكه آكنا هبه قيلنمش كشينك رضاغينه . اما قبل التسليم رجوع قيلسه هبه قيلوچى اوزيگنده قاينه آلا ديمكدر .

۲ نچى و ۳ نچى سواللردن مراد آكلاشمى . شولاي بولغاچ آلا رغه جرابده بيروب بولماي .

۴ نچى سوالنك جوابى : بوسوالگه ده بوكوبونجه جواب بيروب بولماي . زيد آغانك وفاتى وقتنده بىكر بالغ بولوب قالغانى صبى بولوب قالغانى ؟ . بالغ بولوب قالسه آناسندن صوكت يورط برنى ايگن طارونى اول قاراب باشقاروب يور گانمى ؟ ياكه اول تيك يور گانمى ؟ صبى بولوب قالغان بولسه آنالارى شرعا وصيه ياخود نظاما آپيكو نشه بولغانمى ؟ بىكر بالغ بولغاچ يورط وقر اشارن اشله گانمى ياخود قاراب اشلنكانمى ؟ جواب بيروايچون شولارنى تفصيلا بياور گه تيوشلى .

II

۳ نچى اوسر كان ده نور بولا ط قريه سنك زاهد الله عبدالله اوغلى طرفندن سوال :

بر آدم بر قزنى بر آدمگه اوقازنى امام آلدنده فلانچه بوز صوم مهر آطاب هم مهر گه حسابلا اون صوم غه قولاق سيونچى سى ديب ايللى تين آنچه آلوب عقد قياغاند صوكت خلوة صحبه بولماسدن شول قزنى ايكنچى كياو گه بيروب يدارسه بوسوكتى كشيگه عقدى جائز اولورمى ؟ ياكه اولگى ايرندن تقريق قيلم اينچه توروب صوكتى عقد جائز اولمازمى ؟

اداره

اولگى اير گه عقد قيلنغان بولسه خلوة صحبه بو . لسون بولماسون اول قز صوكتى اير گه حرام بولعقد

ديگانی عقد بولمی (لايجوز للرجل ان يتزوج زوجته
غيره) منديج ۱ صحيفه ۲۸ یعنی كشی خاتونن تزوج
قیلو درست توگل دیمکدر. ایندی قزنگ اولگی زوجی
تفریق قیلمی توروب سوئگی کشیگه هقد قیلو اصلا
درست بولمیدر. اولگی ایرنگ تفریقی طلاق برلن
بولسه ده یاری خلع برلن بولسه ده یاری.

III

فرهاد یعقوبی طرفندن سوال:

برکیمسه قارشوسنده اولان بر آدمگه آنی جواندن
عاجز ایتو عرض فاسدیله سین الله تعالی نی نیچو ك بیله
سن مین الله تعالی نی ایسکی دیب بیله من دیب خلقعه
ایشندروب تکرار سوبله سه شول کشیگه حکم
شرعی نی بولا؟

اداره

مذکور کشی مین الله تعالی نی ایکی دیب بیله من
دیپ اعتقاد ایتسه آننگ کفرنده شهیدوق. اگرده اول
قارشوسنده فی کشینگ کفرنی بیله ب ایتسه یا که اویناب
کولو طریقله ایتسه اول وقتده ده علام کرام اول
کمه ننگ کفریله حکم ایتشار. (والعاصل ان من
تکلم بکلمة الکفر غازلا اولاً عبا کفر عند الكل ولا
اعتبار باعتقاده ومن تکلم بها خطا اومکر هالا یکفر
عند الكل ومن تکلم بها عالماً امداً کفر عند الكل
ومن تکلم بها اختیار اجاهلاً بانها کفر فقه اختلاف)

یعنی بر او کفر سوزنی اویناب کولوب سوبله سه
ده اول کشی جهل علاما فاشنده کافر بوله آننگ اعتقادنه
اعتبار یوق بر او کفر سوزنی خطا یا که کوچل نوب
سوبله سه اول کشی جهل علاما فاشنده کافر بولمی بر او
کفر سوزنگ کفر ایکانلیگی بیلوب بوری سوبله سه
اول کشی جهل علاما فاشنده کافر بوله بر او کفر سوزنی
اوز اختیاری بران فقط کفر ایکانلیگی بولمینه

سوبله سه اول کشینگ کفرنده اختلاف بار دیمکدر.
ایندی مین الله نی ایکی دیب بیل من دیمکنگ کفر
سوزی ایکانلیگی بک معلومدر. ایندی اول سوزنگ
کفر ایکانن بیله توروب ایتوچی کشینگ کفری بتون
علماننگ اتقاقی ایل ثابت بولغان بولدر بنام عابده اول
کشی گه توبه و تجدید ایمان و نکاح لازم بولورغه تیوب
شلی بولدر.

اعتقاد اهل السنة والجماعت

(۴۸-۴۹ نومرلردن مابعد)

فرشته لر الله تعالی ننگ قلمری اولوب آننگ ببور غیله
عمل ایدوچی لردر. آنلر گناه دن پاک اولوب ابرک
خاتونلق ایلان منصف اولمادقلری کبی آشاو
اچو و آنگا لازم بولغان صفت لر ایلان ده منصف
توگل لردر.

آدملردن بولغان رسول لر فرشته لردن بولغان
رسوللردن، فرشته لرنگ رسوللری عامه آدمنگ
ایز گولرندن، عامه آدمنگ ایند گولری عامه ملائکه دن
افضل درلر.

اولیامنگ کرامتی حق اولوب اول کرامتکه بیغمبر -
مز صلی الله علیه وسلم حضرت لرینگ معجزه سیده داخل
در بولیلر کرامتنده مستقل توگل، ولی لر نبی لر در جه سیننه
ایر شه آمازلر. ولی لرنگ آرتغی ابو بکر الصدیق
حضرتلری اولوب آنندن فالاً حضرت عمر آندن صو ک
حضرت عثمان ذی النورین و آنندن فالاً حضرت عای
المرتضی رضی الله عنهم اجمعین حضرتلری در.

آنلرنگ خایفه لک لریده شول ترتیب اوزره در.
صحاب لردن هیچ برکمه سنی خبردن باشقه ایلان تلمگه
آو درست توگل در.

راشہ درست تو گل، ایتولرینہ اوشانو یارامی، جماعت (سواد اعظم) حق و صواب در. یالغز آیرلوب یوروزیغ و عذابدر. اللہ تعالیٰ فارشوندہ مقبول بولغان دین اسلام دینی در.

اعتقاد اہل سنت و الجماعت نك اجمالی بو اورندہ تمام اللهم احببنا علی الاسلام و امتنا علی الاسلام و احشرناقی زمرہ اهل الاسلام بمنك و كرمك يا ذا الجلال و الكرام آمین.

مذہب حقندہ

اوقولر یکل یگاج، مطالعہ سز معلوم ارنک و یکلچہ اوقیغان شا کردلر نك منصب گہ اورمہ ولری کوبایگاج مذہب حقندہ مساهلار کوبایدی. بر طاقم لایبالی - ارنک مذہب ار حقندہ بازوب، ائمہ اربعہ حقندہ ناچار سوزلر قوللانولری، ونیچہ مرتبہ لار «شوری» صحیفہ ار بندہ مذہب حقندہ مذہب ایالرین تخفیف ایدو کی سفسطہ لور کور نووی نادان خلقغہ یتہ قالدی. حاضر گی کوندہ مذہب دیب سویلی باشلاساک آوزلرین تونو- روب کولوچی ارنک هر یرده بارلغن اوقوچی لار انشاء الله انکار ایتماستور. ۲۰ یللمر مقدم اماملار آراسیندہ مذہب مسئلہ سی تلده و اعتبارده اولوب مذاہب اربعہ حقندہ بعض بر مسئلہ لارده نزالعلر و مذہب آخر له فنوی بیرو کی عملر میدانده شاولانا تورغان ایدی. بو قدرسی کتاب آکلاودن و مطالعہ غہ اقتدار دن کیله ایدی دیب آکلی ایدک.

صوگنی اون بیل اچندہ اختلافده صیغایدی خلقده مذہبده بندی. حتی صابر انبیه ده «مذہبک کسم؟» دیب صور اوارغہ قدر ترقیچی قاضیلر طرفندن بنرلدی

خليفة ملك او طوز بیل اولوب آندن صوگ ملک و امیر حساب ایداور. اهل اسلامغہ بر امامدن لابدر که آحاد امت تولى ایدہ مدیکی امور ایل قائم اولا. تنفیذ احکام اقامت حدود سدثغور ( ) و تجهیز جیوش و اخذ صدقات و اقامت جمع و اعیاد ایدہ، اوغر یارغہ یول کیسوچی ار گہ و غیر آدمار گہ ضرری تیگان کسمه لار گہ تذبیه و حکم ایدہ.

فاسق کشی آرتندہ نماز اوقو درست اولدیغی کی فاسقغہ اوزینده نماز اوقو یاری.

سفرده هم اویده چیتک گہ مسح قیلو درستدر. تری کشی لرنک اولگان لار روحینه ثوابی بارو اوچون دعا ایدواری و صدقه بیروارینک میت لره فایده سی باردر.

زمان و اورون نك آرتقلغی حق، علم عقلمدن آرتق، اطفاله مشرکین حقندہ امام اعظم حضرت ناری تونف اینه مشرک سحر و کوز تیو واقع هم جائزدر.

مجتهد کشی نك باشدہ توغر یلقده بولووی - اصابت ایدووی، و صوکنده انتہاده خطا قیلووی درستدر. اصابت ایتسه اجر ایکی اولوش، خطا ایتسه اجتهادده خطاسی معفو اولوب اجری بر اولوش اولور.

نصوص شرعیہ نی ممکن مرتبده ظاهر نه حمل ایتو واجب او اب ظاهر ندن چغارو درست تو گل، شارع شہادت ایتمگان امت دن هیچ بر کشی گہ جنت برلن شہادت بیر اه از عشره مبشره شارع نك شہادت بیر لشم کسمه لار بیدر.

آنلر ابو بکر، عمر، عثمان، علی، طلحه، زبیر، سعد و سعید، عبدالرحمن ابن عوف، ابو سعید بن العجر اح رضی اللہ عنہم اچہ عین لار در. خروج دجال حق. حضرت عیسیٰ علیہ السلام نك کو کندن ایندچی درست، قیاش مغر بدن قالقاچغی هم دابة الارض چیغایچی مہمسی حقدر. آلدن خبر بیر وچی گہ منجم لار گہ باروب برہر اش حقندہ صو

دیب ایشده مز. مونه خاقانک شول بار شینه ملت اسلامیه
 آراسینده عملاتار القان شول مناهبله متهذب اولورینه
 قارشو تورولرغه هیچ برتورلی توشنب بولای.
 کتابلرغه قاراساک «الآن اجماع» اجتهاد مطلق نك
 ائمه اربعهده منحصر اولوینه منعقد اولمشدر «دیبلر»
 «آذر دن صوگ بو منصبی دعوی ایدهنك دعواسی
 مقبول اولمایوب اجتهادیل عمل معقول کور له امشدر.
 عامه ناسه واجب بولغان نرسه شول: بونلر دن (مناهب
 اربعه دن) برینك منهبیله اخذ وعمل ایتمك. بونلر ك
 منهبیلر دن غیر ی بر منهب ایله عمل ایتو بارامی»
 دیب بیان ایتهلر.

محمد الشهرستانی حضرتلری و آنك عصر نده اولان
 علمالر اخذ ایتکان بر منهدن ضرورت سز ایکنچی
 منهب که بر مسئلهده کوچو درست توگل منهدن
 هذب گدبالکایه چیغودرست بولسهده بر مسئلهده بر
 منهدن ایکنچی منهب که کوچو، العیاذ بالله شریعت
 بران اویناو بولا دیب تصریح ایتهلر.

بو قاروغی سوزاره کوره حاضر گی اماملر - قاضی لر -
 آلا البته قاضی مجتهد بولا آلمی قاضی مقلد بولالر.
 قاضی مقلد که ایسه اوز منهدنک اولان قول صحیح دن
 غیر یله حکم وعمل ایتووی درست توگل لکی فتاوی
 کتابلرینده بیان ایتله.

فتاوی صخراده: قاضی مسئله اجتهادیهده اوز من-
 هینی اونوتوب ایکنچی منهب ایله حکم ایتسه امام اعظم
 عندننه حکمی نافذ اولوب امام ابو یوسف ایله امام
 محمد قارشوننده مطلق سیانا وعهدا نافذ توگل. بومسئل
 ده فتوی نك امامین قولینده ایدیکی محیط و غیر ی
 کتابلرده ذکر ایدلگان. بله توروب اوز منهدن باشقه
 بران حکمی بارامی، چونسکه منهدنی ترك ایدوچی
 لهو باطل اوچون ترك ایت، آنده قصد جهیل یاخشی اوی
 بولماس، اما اونوتوب حکم ایتسه حکمی نافذ اولماوی،

زیرا آنی پاد شاه اوز منهبیله حکم ایدر که قاضی
 ایتدی باشقه منهبیله حکم ایتو اوچون توگل، بو قدر
 سوزلر قاضی مجتهد حقنده. اما قاضی مقلدنی پادشاه
 قاضی ایتدی مگر منهب حنفی بل حکم ایتو اوچون قاضی
 ایتدی، مخالفت که ایسه اول قادر توگل، زیره اول
 وقت آنك عزلی لازم بولوب کیله دیه شد.

شیرلای بولغانك صابر انیهدهغی قاضیلر ومفقی جنا-
 بلری اعتقادده وعملده منهدن - بارغان وملا پولورغه
 صایلانخان کشی لردن صور ارغه تیوش.

کوبدن توگل زور بر شهرده اوقوب قاینوب ملا
 بولورغه حاضر لیسگان بر شاکر ددن قارت بر حضرت
 شاکر دك نمازده قیامک وقتک قولارین کورگی یانینده
 قویب اوقیغانن کور گاج «سین قایسی منهبده» دیب
 ثلله شافعی منهدنک میسکان دیب شبهه لنب بر سؤال
 بیر گان ایتدی.

شاکر دكله توشنمی یاخود توشنبدده ایسکی لر که
 عنادامی «مین یاگامسلك ده موسی منهدن من» دیب برده
 قاوشامی غنه جواب بیردی.

قارت حضرت، جمعی وفقهی بو سؤالینه مذکور
 جوانی ایشتکاج چاراسز آچولانب: شول یاگا مسلك
 موسی منهدن بولغانقه کورده نماز اوقی باهیسون
 منهبك امام اعظم منهدنی بولسه قولکنی قیامده کندك
 آستینه قویار ایدك دیب، یاگا مسلك لی موسی من-
 هیلی شا کردنی ابهات ایتدی.

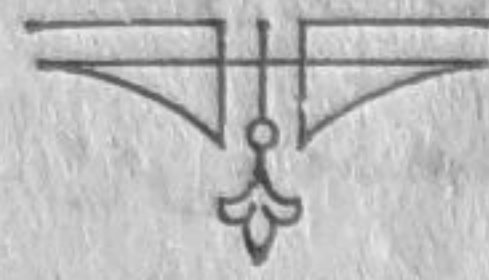
بو ایکی محله لی بر اولده بر گده مصداق بولسهده،
 بونك کبی لر زور اولمده اولسکان شهر لرده بر گده
 طابلماس، حاضر ظننه کوره بونك کبی لر: قایسی مو-
 سی منهدن قایسی ضیا، وبعضی سیده پیرمیر ایدوتنه
 نل تیدروب دینی اوشانچن بوغالتقان اصابت ایباری
 منهدن اولوچی آز بولماس.

شول سببدن مدرسهار مزدهده بورنقی «فرق فرض»

«رساله ارينى» ر ب م الله «فرض عين» كى عمل و اعتقاد.
دق، ياردم ايتنه تورغان كتابلارنى اوقتو تپوشلى در.
الله تعالى جهله مزه بصيرة و انصاف بپرسون.

امام حبيب الرحمن.

فيليه تون

(تاتار تياترلىرى)

اڭ ياڭا، و چن قزل كشى ار ياننده قاچاندر بر
سويلاشكانلار باردر. آلازنىڭ نىفسنه كېلىشمگان بر اشنى
مئلا: اذان ايتكانده، «سويلاشماگز، اذان ايتنه» ديساڭ
آلاز: «بىزنىڭ تاتارنىڭ شول بولور ايندى» دىب جواب
قايتارالار ايندى.

شولايوق، ترقى ايتنه توشكان بعض بر مسئله لارده
گنه شخسى اوچون ايسكىلك كورسانكان تاتار باييده،
مسجده ياخود برر مجلسده مسجد مدرسە فايده سينه
مجله ملامسى «ياردم ايتكز» ديسه اولده «بۇنىڭ تاتار-
نىڭ شول بولور ايندى» دىب مسجد و مجلسدن چاقوب
كېتته ايندى.

حاضر ايندى مېن شولاردن اورنىڭ آلوب تياتر
لارده اشلانگان اشلارنى ايشدەمدە، بىزنىڭ تاتارنىڭ شول
بولور ايندى، دىب قول سالتېم.

نېك ديسزىمى؟!

چونكى باشقه ملت لارده هيچده يوق اشلار بۇنىڭ دېنسىز
تاتار لار طرفندن چىت ملتلار، موم ملت گە نىسبت بېرر
لك صورتده اشلانلار.

مئلا تاتار تياترلار بىن آلبېق، آندە بۇڭاچە موم
بوزوقلىق بولوب كېلە ايندى. آندە، خاتونلار بىرلن اير
لار آراسىندە، قزار بىرلن شىرلطان مالايلار بېنىڭ

طانشو - سويلاشو - حتى بعض وقت لار خېيىت مقصدارغە
اولاشو كېى اشلارده بولوب كېلىدى. (بۇنى خېرى قارت
قزىنىڭ تياتردە طالچوقچى بر مالاي بىرلن طانشوب،
اوطون واغرىنىنە اوطروب تاشكندگە سفر ايتكاندىن،
زېىر قارت قزىنىڭ تياتر آرقە سىندە زنادان حاملە
بولوندىن دە آڭلاب بولور).

الحاصل بوزوقلىق چېگنە اير شورگە: تنگري بەز الله تعالى
حضر تلىرىنە نل تېدرودە گنە قالغان ايندى.

اينڭ صوڭغى وقتدە بوڭارده چىروت ايرشدى.

تاتارلارنى آلدارغە اينڭ گوزەل؛ آلدانورغە غايىتە
يىڭل بولغان بر بهانە اوچون قويغان تياتردە، بر دېنسىز

مالاي توندىن زالدەغى ناموسىز عارمىزلارگە قاراب
«مېن . . . تنگري كى كوردم، بىز بىر قىز بىرلن باردىق،

بىزنىڭ آرتدەدە آلدەدە فرشتەلر طولوب بوڭروب
يوريلر، تنگري اوينە كردك بىزنى قبول ايندى. بىز

عيبەزنى ايتكده اولسىز اينڭ ايزگى بىندەلر دىب
يارلقادى . . . . .» دىب نېچە يوز كىشىنى كافر ايندى.

ايەش شول كشى تنگري سىنە - گناھ اشلانگان - زنا
ايتكان - بىر قىزى بىرلن بارغاندە، آنى سىز بىندەلرنىڭ

ياخشىسى دىب يارلقاب قايتارغان. مەنە مۇنى ايشتكاج
مېن چارەسىزدن: «تاتارنىڭ شول بولور ايندى» دىب اوز

تاتار مزغە تېل تېدردم. بو اش: - اللهسى حقتدە -
تەقىيرانە سوز قوللانوب هېج بر ملقده يوق، مۇنى

اوطقە تاپنۇچى مجوس لارده ايتتى لار، ئۇ بىزنىڭ ترقى سويگان
تاتارلار آوزلر بىن جېرە جېرە سويلى، وابشودوب

تورۇچى: نە دېنى نەدە مىلى ونەدە اخلاقى وجدانى
بار ناموس سىزار شادلىقل طىڭلاب اوطرەلر.

حرىتدن طولايى بتون يورەگېنە وبارلق املنە
قان غلبە ايتكان تاتار قىزى، بۇنى ايشدوب نېشلادى؟

- نېشلاسون شوندا نول توندىدە اوزى كېوك
نفسنە مالك توڭل بىر بىكت بىرلن العباد باله تنگريلر بىن

نفسنە مالك توڭل بىر بىكت بىرلن العباد باله تنگريلر بىن

بازرغە اش ياصاب اولگور ديلر... منە شولاي ايتوب
 بوزنك «تاتار تياترلرى» اخلاق توزاتو (!) يولايئندە
 خدمت كورسەتەر، تياتردە كولنگان دينى عادتلاردىن،
 كولوب چولما كى تولغان «وقت» غە قلم بىرلەن زور
 خدمت ايتسكان بىرەونك وقتقە يازدى كى، تاتار
 مالايلىرى شول: اوزلرى توتە آلمى تورغان، دينى
 اشلردىن كولودىن باشقەنى اشلرگە حاللردىن كىلمى دە
 تىلاچكە توگل، عادتدە چىن تياترچى لىر مال تابا،
 طورەش دە كورنگان ئۇل نىندايىن دەشتلى اشلرنىك
 خلققە انعكسنى كورسەتەر، ئە بوزنك تياترچى لىر
 طابقان بىر آفچەلر بىن - ملت صوماسى ات بولغانچە -
 رىستوران لىردىن اوسترالوب چغارلوب ماشلانغانچە -
 اچىب بىرەرلر...

شونى، آر تىستقەلرنىك ھەم بىرىن يالاردى بولوب
 يوروكان غرىتە مخبرلرى، آر تىستقەلرنىك جىلمايوب
 كولوبىنە وئال نىندايىن عەدموئوق لىرىنە اوشانب،
 ماقتاب خلقنى اغوا ايدەرلر. تياتر ياخشى بولدى،
 تورلى خلق بار ايدى خاتون قز كوب ايدى... دىب
 «معلم» دە گىچە خاتون قزغە سجدە ايدەرگە حاضر
 تورغان خلقنى عقلدىن شاشدەرلر.

شولوق افراد تياتردىن بولغان ادبيات كىچەلر بىندە
 بددعا آرقەسندە عقلدىن چققان دوراق شاعرلرنىك
 «مىن، مىن دىسەم : اللار چوبىكنە...» دىكان
 شعرلر بىن اوقتوب هنوز شوشى ترقىيارى باروب تكال
 تورغان دىنسىزلك بوللر بىن خلققە نلقىن ايتەرلر.

بە اوبلاب قار اگز!؟ اسلام دىنندە، بو طقە بو ط
 اوطروب اجنبى محض بىر اير بىرلن ايكىنچى بىراونىك
 خاتونى. مىانس لىردە بىلىت صاتوب اوطرو مساعده
 ايدىلىكان امرلردىن دىب كم اوبلار؟

دينى وايمانى كامل بولوب خداسىدىن تورنغان
 كشى لىر، فغش خانەلردە غنە اشلانە تورغان، كرگان

بىر كىشىنىك نلاسە كم بولاسون قولايئندىن توتوب حىيا
 وانصافسىزلىق ايلان: «بىلىت آل، فلان نورلى اوطوش
 اويىنى اويىنا.» دىب، توتووى توگل، كوروى حرام
 بولغان ايرگە بايل نورلر ايدىبى؟

درست صوتقى (очки) لىر بىرلن قاراغاندە بونلر بار بىك
 مدنيت صىدرە تورغان نرسە، ملت نىك بىر قزى، شولوق
 ملت نىك بىرىكنى بىرلن طانشوى، ملت بىر تاتار نىك خاتو
 نى عەرنە كورمگان اچىنە غرض فاسدار طولوب يور -
 وگان بىرىكت، ياخود اير بىرلن طانشوى مدنيتدىن
 خارج اشلر توگل. بونلر ھەمسى كوگلى اشلر غزىتە
 لىر چەدە بىك مطلوب بىك كرەك امرلردىن در فقط مونى
 اسلام مدنيتى ھىچ بىر تورلى يوكلى آلمى. بو بىت چىلاب
 اوبلاغاندە مدنيت توگل. مىنم حرمتلار اوسدرگان بىر
 قزم، عالى اململم باغلانغان بىر بالام اون يا بىكرمى
 تاتار بىگىن كوروب بىرسى بىرلن طانشىب مناسبت يا -
 صاسە، آككم بىرلن بوزى قار ابولغان شو نىك بىرلن تور
 سن دىب اچىدىنگنە دشمان بولب قالورمن. اما شولوق
 قزىم باشقەلر بىندە اولوش چغارام دىب كوگل قويسى
 بو صورتدە مىن، چىن كوگلم بىرلن نى قدر ترقىچى بو -
 لسامك آثار رنجىم دشمان بولام، يارىلە اول نلە گان
 كشى مسلمان دىنن اعتبار ايدراك بىر انسان بولسە.
 اگر اول كشى بىلنە پوياس، باشىنە سلىندىر كىيىوب
 دىن توتى تورغان كشى وملاىر نكاح اوقى آلماسلىق
 مسلمان بولماسە، آندە مىن نى تورلى ايتوب قزىمە دە
 ياندىغىنە دە محبت ايتىم؟ ھىچ. اول وقت مىن ايكسندە دە
 وشول يولنى القا ايدوچى ارگە دە بونسىنە دىنم قوشقا
 نغە دشمان بولام.

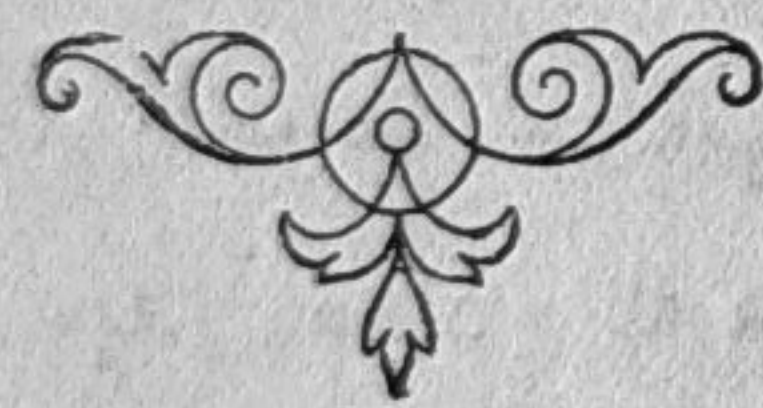
منە بو مدنيت ميدانندە، حرىت باقچەسىنك تورغان،
 قەرىمە قدر اوسترالوب بارا تورغان، بىر دشمانلىق
 نى، ھىچ معنى بىرلن ياخشىلىق دىب آلمىم
 شولابوق شولوق مدنيت آرقەسىنك ئايلىق مدنيت

باقچهسى بولغان تياتر وسپانس ارده بر اوگه كوكل قويغان خاتونم آرقه سينده مېن نېگه صالحنى ده عارفنى ده دشمان كورمېم، شريعت نك اوزېمه خاصلاب بېر گان خاتمنسى نېگه صابر ارغده كېير لرگه فدا ايتەر گه؟ هيچ!

شونك اوچونده اسلام مدنيتى، آنك كېي لر نك ضررين، كينماتوغر فلرده ده تياتر ارده كورسانب پتراك توكل بولغان نتيجه لرگه اعتبار ايتوب، صيدره آلمى. آچق ايتدرب ايتكانده، فخش خانه - لرغه كورشياك ايته تورغان تاتار تياتر لرى بزنك اسلام ديننه منسوب بولغان تاتار لرغه كېلشمى. مسلمان آغا انيلر شهوات نفسانيه ارينه ايسر گان هر شهرده حسابى يوزدن آرتمغان دينگه اخلاصى يوق تاتار لر سوز ينه آلدانماسقه تيوش هم هر كمنك وظيفه دينيهسى ده شول ديب بلهم.

زارى.

«شوراغه» رديه

معلوم اوله كه ۱۴ سنه رومى نويا بېر ۱۵ تاريخلى ۲۲ نچى عدد شوراده قازباي دينلان بر اودن «عبادة نهدن عبارة» عنوانلى بر مقاله نقل اولنوب او مقاله فخرى نك آرزوسينه موافق توشدكندن قوچاقلاب آل ورق آنى ميدانه آنهش. اول معلوم مقاله اباسى بزه بيلگوسز كشى اولوب آكا خرچه شخصى عد اوتتور يوقدر و اول كشى عندالله صديق مى ياكه زنديق مى آنك هم ادمز اولمايوب آنچق آنك سوز لر نك عمو ما آكلا - نان معنى لر دن بعث ايتدور. بزم آكلا دقمز چه مقاله صاحبى سوز لر نك غا اولوزره اولوب عظامى ياكه فصدا -

مى بر چوق اباطيلى بر چوق درست سوز لر ايله بيز ايدر.

اولا مقاله باشنده مقدس قر آنك شهادتينه كورده ديه باشلايدر. بو عبارده او قوچى لر اوچون بر سيز گووار در كه واقع و نفس الامر ده مى ياكه قر آنك شهادتينه كوره گنده مى بېخسى نى آكلانه.

و دخى و ماخلفت الجن والانس الخ مفهومه نظرا عبادة عاقل انسانلر نك ايك مهم وظيفهسى وايك شديد فريضهسى اوله بيلور ديور. بونده هم باياغى سيز گو ايله برابر دخى بر سيز گو وار دور كه بولسه بولور ديه تر ددايله گنده قبول ايتدوكى آكلا شمه قك در. ينه اوزينكك، شولزوم طبيعتنك حكيمينه ده «مناسبدر» (۱) ديه اير كالانوبكنه پيچات باصافى ده بزم ديدكهمزى تقويه ايدر. بز صورارز كه قر آنك بار چه احكامى طبيعته موافق دگل مى آنچق مستور قالميه كه طبيعته دن مرادمز جسمانى اولمايوب ده روحانى در تفصيلى تاليفه زده در.

وديور كه عجباً بزم بر طائفه اكلادقى كى صلوة، زكوة، عشر، فطر، صوم حج عمل لر ينه مقصور ميدر. بونسى درست، چونكه آنن باشقه هم نچه اشلر اولور كه اورنينه كوره فرض و واجب اولور تفصيله حاجت يوق. و ديور كه «يا خود هيچ آكلامزدن بوش بوغاز ايله قر آن او قيقى تسبيح تنزيه گه ايله طاش تيسبى شالتر اتمق مجرد گاوده ايله ذكر فكر سز نماز تور غزmq روزه خياليله مغطرات ثلثه دن طيولمه ميدر». ايهدى بونسى بيك نزاكت ايله گنه عوامى عبادتدن اور كوتمكدر، بيز در مكدر. دخى بو هبارة مسلمانلر. افتر ادر، چونكه عبادة اهلى بوشدن بوشقه قيلمى بلكه نيت حسنه و اخلاص ايله قيله در و هر عمل نينه تابعدر، نيتسز عمل تصادفى ياكه مجنونلر ده گنه بولور. كلام، انسانلر نك اهمالى باشنده نه نيه ايله باشلانسه او نينه راجع در. عبادات آرا لنده غفلة

(۱) موفيسى موزى سوز نى ايسكه توشور.

و خطرات کبی قصور در عبادتی بوز از الله تبارک و تعالی غافل گردن قبول قیلمز دیمک نیتسزلر یا که خوفسزلر حقند در عبادات آراسنده طاری اولان غفله و خطرات و وسوسه کبی قصور در دن پا کلاک اهلینه گنه مخصوصدر و بو خصوصه حق جذب و آگا هلك انس و جن عملینه مقابل اولا کلمشدر. اهل الله دن انسانلر واردر که آنلره عمرلر نچه آگاه و مجذوبلکده اولوب آنلره غفلت طاری اولمز، آنلر همیشه جنات معنوبیده درلر (رجال لا تلهوهم الخ نور ان الفضل بید الله یؤتیة من یشاء آل عمران الحدید و ذلك فضل الله یؤتیة من یشاء) جمعه اما عوامنک اعمالی باشنده کی نیته تابع در عمل ایدر و قصورلری اوچون استغفار ایدر و بو عملی اوچون مثاب اولور. کله ننگ دیدکلری بو در عباداتنده غفله طاری اولمز سز لقتی عوامدن استامک تکلیفی مالا یطاقدر، آندای عمللر عبادت دگل دیمک عوامی عبادتدن بیزد در مکرر و ایگ توغریسیبک متعدره همیشه آگا هلك اصحاب کر امننگده بارچهلر. نده اولمای بعضیلر نده در. کور لهزمیکه اصحابدن بری رسول الله صلی الله تعالی علیه و علی آله و سلم حضر. تلیرنک و عظمجلسنده حضور و آگا هلكه و مغلوبلکک اولهرق اوینه وار دقده غفله طاری اولغاچ آغلابهرق حضور رسول الله گه واروب صوتگفی حالندن شکایت قیلدقده رسول الله حضر تلری آگا هلكنک دوامی عمومی اولدقیننی وقت وقت اولدقیده فصل الله ایدر. و کیننی و همیشه او حالده اولاناره ملائکه کرام سلام و تعظیمده اولماقاریننی ده خبر ویرمش. کلام مقاله صاحبی تکالیفی خدا زیاده سبیل کفایه ایکن شرننی تجاوزا نوافل تعقی کبی شیلر میدر دیور.

اولا زیاده سبیله دیمک الله تبارک و تعالی بزه آر. توفیقنی ده بو کلاتهش دیمک اولدقندن عبادت الله فی کوبسنماک و اگر سنهاتی با در و رودغی نوافل تعقی میدر

دیه نوافله هجوم ایتما کی ده خطا مدر. زیر رسول الله حضرتلر ندن عبدنک نوافل ایله الله تبارک و تعالی گه تقرب قیلماق لقی حدیث قدسی ایله ثابتدر حتی اهلینه کوره لازمدر که اهل الله دن بر اولر واردر که آنلرنک حاللرینه کوره عبادت قیلماق ممکن دگلدر آنلرنک طینه و حاللری عبادتی طالبدر (انما یشی الله من عبادت العلموا) ستیر اوامیده که بو اورنده علمادن مراد طاقداق نسل عالملری اولمای دا عالماریدر. اما عوام اوچون حلال کسب نوافلنک افضلی ایدر و کیننی اخلاق کنایلر مزده بیک آچق بیان قیلمشلر. کور لهزمیکه مؤمنلر ده مرضی و کاسب و مجاهدلر اولاچغی سبیلی تهجدنک فرضیتی اسقاط قیلنمشدر. سور هزم مل که باق. اما فرض عباداتی قویوبده محض دنیایی از لیانلر حقنده (فاعرض عن تولی عن ذکرنا) الخ آیه کریمه سی نازل اولمشدر. مقاله ایاسی دیر که یاخود و عظم اصلاح کسب انفاق کبی فریضه لردن عظالت تنبل اولاقینه قاچوب جهله بی اولا و چیلر ننگ آوینه اله کمش اسیر میدر نعوذ بالله هیچ هیچ دیور. کلام، بو صوتگفی جهله سیننه بزده اشترک ایدرز آنچق باشده خلاف صواب سوزلری سویلابده او سوز. لرین بو سوزلر آستینه کر نماکی سمنی دسم ایله یوتدر مقدر باشقه بر شیء دگلدر باشلر بوندای اشلر گه بیک اوصتالر. مقاله ایاسی الء الله ده تفکر و شکر و خشیه و اوزی و اخوانی ننگ اصلاحی اوچون هر سوزلی چالشهق عبادت دیور. بز هم دیرز که بیک درست، بلکه افضل اولان عباداتنددر و بو معالری افاده ایدر آیات کریمه لردن قرآن طراودر تفصیل حاجنده یوقدر که اهلینه معلومدر آنهقی مثال اوچون بو اورنده و اعبادوا الله الخ لاخیرتی کثیر الخ نساء و اصله و اذا بینکم انفال فمن بعدل مثقال ذره الخ لزله آیه کریمه لردن بی کوسنرک ایله اکتفاء ایدرز ایلمدی بو توغریده

مقاله اياسينى تصديقين ماعدا علماء كرام من ذك نية حسنه به مقارن اولان هر مباح اولان افعال و عادات عبادت و ريلور ديدكلار ينى دهضم ايدرز. مقاله اياسى بويله عبادت اوچون علوم دين و معيشتى معاتحصيل لازم ديور بزديرز كه بويله عبادت يالسكر علوم دين و مدنيت ايله گنه بتماي فطرتك بونكا مستعد اولان اهل الله كه مخصوص صدر ايك توغرىسى توفيق ربانى كه باغلودر يوقسه طافلىق قيل ايله علوم دنياويه دگل بلكه علوم رحمانى و انوارى در. چنانچه امام مالك رحمه الله تعالى ديمشدر كه علوم كثرة روايات ايله دگل بلكه اول بر نور در كه الله تبارك و تعالى آنى بنده مؤمنك كوكلينه قوبار. مقاله اياسى ديور كه عبادت قوة ايمان قوة صبر سايه سنده جمعيت بشر به اچينه كروب روحانى و جسمانى مرضلره و بالره مفاعله و معار به ايله همه مرضلرني دفع يارفع ايدوب سلامت فالو اوچون قدرة قاهره كه تضرع در. ديمك كه اهالى نى انقراضدن صاقلامقدر. كلالم روحانى امر اضدن مراد روح حيوانيكه نفسدر آنك روح انسانيه به غلبه. سندين كلالن امر اضه علاج ايتك ايسه نه حوش در كه اهل الله نك معالجه سيدر اگر مراد روح حيوانى كه ايريشه چك حزن و وحشه كبرى لر ايسه جسم كه متعلق اولوبده طبيب لك و باشقه كور كام عمل لر ايسه آنلر يالنگز ايمان كامل و نية حسنه به مقارنتلرى برله گنه زاد آخرة اولور چنانچه قران عظيم ده من كان يريد الحيوه الدنيا و زينها نوف اليهم السخ كلمشدر (هود هم) و بو آيه كر بيمه ده ريام اهل لر بيه ده زجر وار در و دغى فرضا بر كشى الله تبارك و تعالى به يا كه رسوللر بيه منكر اولدى حالده ير طولو آلتونى صدقه قياسه و فرضا اولل كشى بو دنيا به مالك اولوبده دنيا اهلى آنك قائلرى اولوبده بار چه سننى آزاد قيلوبده و آنلر هميشه حسن معامل و مرحمت و تر بيه ده بولنسه و بو عالم ده گى بار چه حيواناته هم بويله معامل ده بولنسه بيه آنداي

كشى بزم ارضه كبرى بيه بر عالم كه مالك اولوبده آنداي لر حقتده هم بويله معامل ده بولنسه قيامتده آنك بو عمل لرى آكا فدا اوله از چنانچه اعوذ بالله من الشيطان الرجيم (فلن يقبل من احدهم ملاء الارض ذهباً ولو افتدى به) آل عمران و دغى (ان الذين كفروا لو ان لهم مافى الارض جميعاً ومثل مما ليعتدوا به من عذاب يوم القيامة ما تقبل منهم) الخ تفاسيره باقى بز بو معنالىرى تا ليفه زده تفصيل فيلىق ديمك كه اينكو عمل لر نك فائدهسى ايمان ايله در يالسكر عمل دگل در.

تنبیه بو تفصيل لر دن حسناتك هيچ فائدهسى يوق ايرمش ديه گمان يا كه بحث قيلنما سون حسنات كشرنى ايمان غه تارتور كور له زميكه سحر و فرعون حضرت موسى عليه السلام كه ادبلى سايه سنده آنلره ايمان نصيب اولمشدر و دغى بوزق عمل لر كشى نى كفره تارتماغه سبب اولور ايليسنك كبرى كفرينه سبب اولدى كبرى نعوذ بالله تعالى ايمدى بو فارغى تفصل دن ايمان نك الله تبارك و تعالى. قاشنده قدرى نه قدرعلى ايدو كينى و كفر نكده نه قدر چر كين ايدو كينى كو سترمكه كفى در. كلالم انسانك زمان و مكانيكه لايق علوم مدنيت چالشماسى بيك لازم در كه كشى دنياسى ايله دينينى صاقلار فقر و فاقه سببلى انبيائرنك آياق آستنده قالماق دينى هم معو اولماقينه سبب اولور. نعوذ بالله تعالى. و بو معنايه مبنيدر كه حديث شريفده اللهم انى اعوذ بك من الكفر و الفقر كشمشدر. ياريشهق و چاليشهق حقتده قرآنده ليلوكم فى ما آتاكم فاستبقوا الخيرات كلمشدر. و اهدو لهم انفال و ابغوا من فضل الله جمعه.. مقاله اياسى ديور كه مدنيتسز قوم بويله عبادت ك ياتينه كلمز قورقار ديور بزديرز بوسوز آور و پايه مجتهدن كلوب اهالى نى آور و پايه پرست ليك كه دعوتدر اما حقيقتك بوسوز راست اولسه ده عمومى دگل چونكه نيچه مدنى علماء واردر كه دهري وزنديقار اولوب عبادت الله نك

تورلی خبرلر

اوتنج

الوغ محترم شرعیة اسلامیه ده توب اسلام دینی توتقاسی محترم الوغ همنلو مفتی الاسلام حضرت تدین اوتنج شولدر بز زویه اویازی قزان گوپیر ناسی اولیانکه اولی نك ایللی نك محل حضورنده بالالار اوچون آچاغان مکتب مزبار. الحمد لله شول بالالارغه تعلیم بیروورک معلم افندی ده بار. لکن بز که شونسی خلاف توپلادور ایر بالالار برلان قزلارنی شول مکتب که کرتوب بر که قوشوب اون آلتی به شهر ایر بالالار هم اون آلتی به شهر قز بالالارنی بر که اوقتولاری بو بز نك شرع مزده صور یار امقان اش بولور غه کیر هک ایدی. ملازغه ایتمزده اول می گما یار اغاچ سز نك اشو گز یوقدی. ز نهار حضره بو اش نك آیرم آچق بر آخوند حضره آرقلی شرعا تیوشلی بولوب بولماوینی تیز آراده بلدرسه گز ایکان: والا موندای اش بولن مز الوغ حضره لارنی بی مازه قیلو ادب سز لک بولساده بولای شرع خلافتنه راضی اولونی وجدانومز قیلر قیلماغانلقدن حضور گزه مراجعت ایتدک.

شولوق ایللی محمدجان مفتاح الدین اوغلی.

نعمت الله مهدی اوغلی.

جار کینتده زلزله

ساکن شهر مز جار کینتده اوشبو ۱۹۱۵ نچی سنه ۴ نچی دیکابرده جمعه کون ساعت ۱ نچی ۵۱ مینوت لرده جمعه نك فرض دن اول دورت رکعت سنت اوقب تورغانده بر آرغنه یرتتراب کینتدی. مسجده جماعت نك یار توشی نماز و بوزوب مسجد آلتینده چاقیلر، لکن نه گنه مرتبه مسجد شاطر ناب کینتدی. آرغنه تتراب تور بیهاسانی. جماعت نمازنی تمام قیلوب

یافتینه ده وارمز فورقار آنلر عبادة اللهغه بوی صونماق و اهالی فی نیچه تورلی بویاولی سوزار ایل، عبادة الله دن و دیانتنه متعلق نرسه اردن بیز در مکده و دینسز لک گه دعوتده شیاطینه نایب و رفیق دره حاضر گی مدنیتلی قومنگده عبادة اللهغه نیچوک فار املقاری کوز آلد مزده در کور لوز میکه مدنی لردن بر فرقه نك نیورق شهر نده شیطاننه تا پانارینی ۱۱ سنه تور تنچی عدد شوراده فخری نك اوزیده بیان فیلمادیمی اوزمز نك مترقی اردن هم نیچه لرب عبادة الله دن قاچوبده و اهالی فی عبادتدان بیز در مک صدقنده دئل لرمی کلالمز مان سعادتدن تابو آن گه چه اهل الله دن نیچه صدیق لر واردر که یالکز علوم دینیسی سایه سنده همیشه الله تبارک و تعالی ایل بر که در لرمقاله صاحب نیچه آنلر نكده عبادة الله دن یراق بولما فلقلری لازم می در و اعجبا. ایمی بلندیکه عبادة الله ده خلوص و حب الله فانی اولماق توفیق ربانی ده در. آنلر نك حال لرینی بیاندن بزم ظاهر تلمز عاجز در. بال تالی دیه مر کم سو لاسه ده تاتمایان کشی گه آنک طعمینی کر انچه بلدرمک ممکن دگل در من لم ینق لم ینر. منم بو سوز لرم دن مدنیت کیراک دگل دیه آنکلانما سون بلکه بیک کیراک و بیک مشروع تونی کونی چالیشمق لازم در. چالیشانلر خواه دنیا و خواه آخری اوچون اولسون الله تبارک و تعالی چالیشانلر نك مشقت لرینی ضایع ایتمز من کان یرید حرث الاخرة السخ شوری اگر ایکسی اوچون چالیشسه الله تبارک و تعالی ایکی سینیه و برور چنانچه ربنا آتنا فی الدنيا حسنة و فی الاخرة الخ کالمشدر: و دخی فعند الله ثواب الدنيا و الاخرة (نساء) کالمشدر.

آخری بار. ملا احمد.

چقدی، الحمد لله ثم الحمد لله مال و جان هیچ نرسه گه ضرر بولمادی دخی شواوق ۴ نچی دیکابرده تونده ساعت ۱۲- لارده بنه آزغنه زلزله بولغانی حس قیلنسه ده ضرر یوق، کوب آدم بوقلاب بیلماگانیده کوب، فیما بعد جناب مولی بو کبیر خوف لاردن حمایه و محفوظ ایلسه ایدی. بو خبر اهمیتنی حائز بو خبر بولماسه ده یازدم، بنه ایه بو کبیری خبر هر گناز یته ارده کورلوب اقراباسی بار آدماری خط تیلیغرام ایل استفسار قیلورغنه مجبور قیل دور. مونه شول مشقتار بولماسن املیل اوشبو مکتوب قاصرانه می یازارغنه مناسب کوردم.

احمد ذاکر ابن ملاعین الدین البیلاتلی.

صابرانیه کتبخانه سی حقنده

صابرانیه قار شوسنده کتبخانه آچیله چقی حقنده مجله مزده بر مرتبه یازوب اوتکان ایدک، وشونده صابر انیه شاء زینه لائق دینی کتابلر ننگ بولویبن غنه اسلام دینی، اخلاقی اعتقاد و ادبیاتینه مخالف کتابلر ننگ صابر انیه کتب خانه سنده بولندروغنه یار اماغانلقنه دائر سوزار یازغان ایدک. وقت غزینه سیمک یکشنبه نومر سینه صالجان قاضی طرفندن صابر انیه کتبخانه یبار لگان دینی تدبیر اورو الله عدالتی کبیر رساله لار گه تشکر بیان ایدلب یاز لغان.

بو کتابلر ننگ اهل السنة و الجماعت مذهبه اولغان علماء طرفندن، مسلمان لار آراسینه طار اتیلووی اعتقاد خوفلی بواب طابغانی مجله مزده کوب مرتبه یازلدی. شولایوق صابر انیه ننگ اوزینه ده تورلی بوردن عریضه لار یبار لوب من کور کتابلر ننگ مسلمان لار اعتقادنه مخالف ترتیب ایدلگانی وفتنده بلنوب قالدی.

مع ذلک شول کتابلر صابر انیه ننگ بعض دینی اولاق کتبخانه سینه کرتلور گه مساعده ایدلگان، مساعده ایدلور گنه تو گل، تشکرده بیان ایتکانلار.

بو حقده دینی علماء ننگ رئیس بو لغان مفتی حضرت جناب لاری، بر قدر تنبهده بولسه یارار ایدی. اول کتبخانه غه جیون سسطه لار کرتلما سون آنده محض علماء دین ننگ محبتن جاب ایته تورغان کتابلر غنه بولسون ایدی.

صابرانیه غه هر حالده «الله عدالتی» «دینی تدبیر لار» فی ازل لب بار ا تورغان، لار بولماس دیب اولاننه. اما بو کتابلر آرتندن «اصابت» کبی پیغمبر ننگ نبوتینه تیل تیدرگان نرسه لار، و بوکا دائر کفر یاتنی شامل ایدر لار ننگ ده بولوی یاقن احتمال در.

وفات

اورسکی اویازی کور اولی ننگ امامی ذاکر شاه حضرت ننگ، زوجة محترمه سی (عز و ناز) آبصطای اوشبو صفر اخیرده وفات اولمش مرحومه رحمت خداده غریقی اولاب قالغانلر نه صبر جمیل ویر لگای ایدی. مرحومه شولوق اویازده امت آوانده عبد الخاق لاق ایشان ننگ کریمه سی اولاب والدہ سی رضیه معاذ حضرت مرحوم ننگ. قزی ایدی مرحومه غایت ده دیانتلو و شفقتلو و حسن خلق ایله متصفه بر ذات ایدی.

عبدالله المعاضی.

ترویسکی اویزدی بولاظ قریه سی شکر پریخودینه محمد افندی ضیاء الدینف امام غطیب و مدرس ایدوب غوبیر نسکوی پراولینیه طرفندن ۱۸ نچی دیکابرده تصدیق قیلندی خدای تعالی حادم الهیة ایلیم.

پاتومستویننی غراژدانین آلچنبایف

قونغور شهری حقنده

۴۸ نچی نومر دین و معیشت ده کونغور شهرنده زاهد الله آخوند ننگ سوزینی طور مش غزینه سندن آلو ب یازا: اوغلینه قز آلور اوچون کیلگان بر سودا گیر

فالمسحوبين ظاهر بواساس ايدى ايدى قارئين كرام
 اوشبو امام افندى نك نك نظام سر معامل ايدوب اوشبو
 طريقه يازوندن عبرة آلايق اولا اوزمى نقيش
 ايدايك اشهرى نظامه موافق ايدايك هم كشيگنا سو
 ظن قيلماد اوزمى آندى سو ظن گناه سندن صا -
 قلايق ۱۸۴۰ نچى يلنك نكاح توغر سندن سىر كولىرى
 ده اعتباردن اسقاط ايتمايك . ههيشت نك طور ههش دن
 آلوب يازودن مقصدى ده شول سىر كولىر بولاسه كرك .
 طويندن خبرى بار كشى .

آوروپا صوغشى

روس-نيمس آراسنده.

نيمسار بالقان سفرينه حاضرلنه باشلاغاچ بز نك
 شرق فروتمزده طلق حكم سوره باشلاغان ايدى .
 بو وقتلرده زور صوغشلىر بولماينچه هر ايكي طرفدن
 كوزه تچى فزقهار نك بهر شولارى و طوب و ماطق
 آتشولارى و هر ايكي طرفنك نغمه مار يا صاوارينه مانع
 بولورغه طرشو كى اهميتسىز واقعه لار گنه بولايدى .
 لکن صوك كونلرده ريغا فرونتنده ، خصوصا بز نك
 غرب جنوبى فرونتهز دد صوغشلىر كوچه بوب زور ايوب
 كيتدى . بو صوغشلىر پر بپه تى نهر ندىن رومانيا حدودينه چه
 قدر بولغان فرونتنده بولوب بو فرونتنك اوزونلغى
 ۲۵۰ چاقىرمدن آرتقراقدر . بو قدر اوزون فرونت
 بوينچه دوام ايتمكده بولغان صوغشلىك نيمچه سى تيز
 آراددغنه معلوم بولور ديب اويلارغه طوغرى كيلمى .
 بو صوغشلىر كوندن كون توسيع دائره ايتمكده ، كوندن
 كون كسب شدت ايتمكده در . او حالده بو نك باريشى
 بر نيچه آطنه لارغه صوز اور ديب اويلانا
 بو صوغشلىر صوك خبر لار گه كوره ، زالديشچيكف -

دان امام افندى اوزينه نظام بوينچه تيوشلى بولغان
 داکومينت لار صور اغان شونى سوداگير اوزينى حقارة
 ايدوديب آنكلاب شوننك اوچينى آلو قصديل ايكي مك
 صوم مهر معجل تولادىكى حالده نكاح اجره سى اوچون
 يالغز اون صوم بىر گان حالبوكه ۱۸۴۰ نچى يلنك سىر
 كولىرى بوينچه صومينه ايكي تيمندان بىرور گاتيوشلى
 ايكانونى امام افندى بىك بخشى بلده ايكان مونه امام
 افندى نك بو يازوندان مقصدى نه دور بز آگلى آلمادق
 فقط امام افندى بىك اوتكن لىكندان مى كشيگنا قليمه
 كروب بنم داکومينت صور اومنى سوداگير اوزينى
 حقارة ديب اويلادى هم شوننك اوچينى آلو قصدى
 ايله اون صومينه بىردى ديب سوداگير گه سو ظن قىلا
 دور ، اوزنده بولغان قابا معامله گا التفاتده ايتمايدىر .
 ينه امام افندى اوزينك سىر كولىرى بوينچه صومينه
 ايكي تيم تيوشلى ايدكى بله توروب سوداگير گه بزده
 عاده شولاي ديب افاده سنى و سوداگير نك شول سىر
 كولىر گه انكارينى ده ايتمايدىر . حالبوكه ۱۸۴۰ نچى
 يلنك اول سىر كولىرى بعض يرده اجر ايلنه بعض يرده
 اجرا قىلمايدور هم مذکور سوداگير لار اطر افندى
 اجر ايلمايدور شولاي بولغاچ امام افندى نك سو ظن
 ننه اورنده قالمايدىر ينه امام افندى نظام بوينچه تيوشلى
 داکومينت لارى صورالدى ديدى شول داکومينت صورالقان
 كياوننك باشى يتكانندن اوچون نچى مرتبه نكاحى ايكانندن
 خبرى بولوب صور اغانى ياكه خبرى بولماى صور اغانى
 اكرده كياوننك باشى يتكاننى بولوب صور اغان بولاسه
 بوسى برعبث بلكه تيوشسىز اش بولادور اگر كياو
 باشى يتكاننى بولماى صور اغان بولاسه بو صور اونك حقل
 لکن داکومينت نى صور ابده شول مجلس داکومينت
 حاضر بولماغاچ امام افندى نك داکومينت سز نكاح
 اوقوى حق سز نظامغه فائزده خلاف اش بولادور بولماسه
 امام داکومينت سز اوقىغان ديب ايشندوك بناء عليه
 امام افندى اوز عيبنى اوزى بلوب سىكوت ايدوب

بو شهر رومانيا حدودىدىن ۵۰ چاقمىسار چاماسىندە تيرەسىندىن بىزنىڭ طرفىدىن بولغان تىجارىتى بىلەن تارناپول قىرەسىندە نېمىس عىسكىرىلەرنىڭ تىجارىتى بىلەن باشلانغان بولغان. بو ايكنى شهر هر ايكنىسى بىك مەم اورىندە بولغانلىقىدىن بو صوغىشلار غە بىك زور اھمىيەت بىرەلەر. هر ايكنى طرفى موندە بىك نىق صوغىشورغە طوقتوب بىرى دىگىرىنىڭ تىجارىتىنى طوقتاتورغە طرشادىر. عالى باش قوماندان اشتاپىنىڭ خېرىنە كورە ، بىزنىڭ عىسكىرلار كوب اورىندە موفقىيەت بىلەن آلفە كىتوب لرىندە دوام ايتەلەر. كوب اورىندە بىزنىڭ عىسكىرلار نېمىسلارنى قىصر قلاب چىكارغە مەجبور ايتەلەر. بىزنىڭ عىسكىرلار اىستىرى نهرىنىڭ صول ياغىنە كىچوب بىر نىچە اولىنى اشغال ايتكانلار. نېمىسلار موندە بىزنىڭ عىسكىر لرىنى نهرنىڭ اوڭ ياغىنە چىكارورغە طرشوب قاراسە - كرىدە بولدىرا الماغانلار.

غالىتسىيەدە دە اىستىرى پىنى نهرى فرونتى بىر نىچە بىزنىڭ عىسكىرلارنىڭ تىجارىتى دوام ايتە. موندەدە بىزنىڭ عىسكىرلار نېمىسلارنىڭ ايكىنچى رەت آقوپلارىنى اشغال ايتكانلار هم بايتاق قىنە اسىردە ئىلەكتر كانلار. دىنىستىر نهرىنىڭ اوڭ ياغى بىلەن رومانيا حدودى آراسىندە بولغان فرونتدەدە بىزنىڭ عىسكىرلار موفقىيەت بىلەن آلفە تىجارىتىلارندە دوام ايتەلەر.

ھىرى داتىرلارنىڭ آلمان مەلوماتلىرىنە كورە ، پىرېپەتى نهرىدىن رومانيا حدودىنىڭ بولغان فرونتدە نېمىسلار بىر مېلىيون يارم قدر زور بىر قوت قويغانلار. بو عىسكىرلار گە قوماندانلىققە فىلدىر مارشال ما كىنزىن بىلەن پىلانسىيە تەيىن ايتىلگان. نېمىسلار بو فرونتدەغى صوغىشلار غە بىك زىيادە اھمىيەت بىرەلەر .

بو صوغىشلار نىقدىر قىز و نىق بولسىدە ، موفى آلدە بولاقچى صوغىشنىڭ بىر مەمەسى ايتوب كىنە صائىلار. چونكى هر ايكنى طرفنىڭ نىندى مقصد و پىلان بىلەن بولغىش باشلانغانلىقى مەلوم توگل.

پىرېپەتى نهرىنىڭ جىنوب طرفىدە زور صوغىشلار دوام ايتسىدە مەككور نهرنىڭ شىمالى طرفىدە طراق

دوام ايتە. آندە واق واق بەرىشولار طوب آتولار غە بولغانلى.

رىغا رايونىدە نېمىسلار بىر آز فعالىت كورسەتەلەر. آلا بىيەت كولىنىڭ جىنوبىدە تىجارىتىلەر گە مائاشوب بىزنىڭ تىبەر چىقىق كىسرتەلەر بىنە ياقىلاشسىلار دە بىزنىڭ اوتلار بىلەن كىرى قورالغانلار. موندىن باشقە زىھلى آقتاموبىل بىلەن بىزنىڭ آقوپلار غە ياقىلاشورغە طرشىلارى دە آتولار اوچون موفقىتسىز بولغان.

ايكسقول تىبەسىندە طوب آتشلار شافى كوپە يوب بارادىر. مەوما قاراغاندە شىرقى فرونتنىڭ شىمال طرفىدە زور اورىنلار بولۇپ.

اورنىبورغ خىبرلارى

محترم مشتىرىلارمىز گە

اوشبو ۱۹۱۵ مەنە اوچون وعدە ايدىلگان. مەجلەنىڭ ۵۰ نىچى نومەرسى شوشىنگلە تمام اولار.

شىمەدى اللەغە توكل ايتوب ۱۹۱۶ نىچى يىلغە آياق آتلىمىز.

علماء دىنگە مخصوص بولغان دىنى بىر مەجلەمىزنىڭ دوامى اوشبو سەنە ۳۱ نىچى دىكابر دە اونىچى يىلغە كىتە. موگاچە حق بولدى، اھبائ شرىعت خىمەتلىرى دىنى علماء غە و اهل دىانت گە مخصوص بىر نىچى ژورنال بولوب دوام ايتىدى. خىمەت و مەسلىگى اەتبارندىن موندىن سوڭدە شولوق صفة حسنىيەلە دوام ايتە. چىكىر.

بو ئارچە بولغانى كىبى علماء اهل دىننىڭ و اهل دىانتنىڭ مشتىرى اولماقنى مەدى و ياز و شىماقلى مەنوى ياردىمە بولغولرى مطلوبىر. ھىيەت ادارە.

ناشرى محمدولى بن عبدالغنى عسىنىق .
 Издатель Мухамедвалій Хусаиновъ
 موقت محرى علام الدين خان اسلامى .
 Ответственный Редакторъ Г. Ханъ-Ислямовъ.
 Тип. журнала "Динъ ва Мағишеть" Оренбургъ

„معلومات ژورنالی“

قاده ۱۹۱۶ نچى يىل باشىدىن اعتبارا محكمه شرعيه اورنبورغيه طرفىدىن شىرقىلىناچىق „معلومات“
مجله سىنه مشىرى دىقترى آچىلدى،

„معلومات“ رسمى وغير رسمى اىكى تىم بولوب رسمى قىسمنده مسلمانلارغە عاىد حكومت تدبىرلرى،
ولايت محكمه سى هم محكمه شرعيه قرارلرى و محكمه شرعيه طرفىدىن بىرلىگان قىتواللار، محللار تىشكىل ايتو، مسجد
و مدرسەلارنا قىلار، مسجد و مدرسەلار فائىده سىنه و قىلار قالدرو، مېتىرىقه هم نىكاح آقچەلرى، محللار روحانىلار بىنى
تەيىن و آلارنى عزل ايتو، روحانىلارغە بىرلىگان رىبه و نىشانلار كىشى اشلىق بارلاچىق.

غير رسمى قىسمنده باش مقال، وعظ و نصيحت، دىنى سؤاللارگە جوابلار، آى باشلارى هم بىر دەمار، اىبى،
علمى و فنى مقاللار، ياڭا چىغان كىتابلارنى تىنقىد و تىقرىضلار، روحانىلار حالىنه دائىر مقاللار، نظافت و حفظ الصحت،
اختراعات، اصول زراعت، داخلى و خارىجى هم تىلغراف خىبرلرى بارلاچىق.

„معلومات“ نىك ناشىرى محكمه شرعيه، مسؤل محررلرى محكمه شرعيه نىك فاضىلارى بولالچىق. „معلومات“
رسمى بىر محكمه نىك مجله سى بولغانغە مەمكىن قدر اعتدال اوزەرنده بولوب شىخىت و طرفدارلىق كىشى
كىچە چىلىكلار دىن بىراق بولالچىق.

„معلومات“ حاضر دىن اون بىش كۈندە بر چىغوب يىلق بىھاسى ۳ صوم، يارطى يىللىغى ۲ صوم
اوقۇچىلارى آرتو ايله آطنە دە بر چىغاقچىق.
بر نومىرى ۲۰ تىن بولالچىق.

„معلومات“ بىگرەكە روحانىلار اوچون بولوب محكمه شرعيه طرفىدىن چىقارلاچىق قرار، وعظ و نصيحتلار
هم سر كۆلەرلر، روحانىلارغە و محللار ادارەلر بىنە عاىد تدبىرلر معلومات واسطە سى ايله اعلان قىلىناچىقىدىن اماملار نىك
„معلومات“ مجله سىنە مشىرى بولولرى هم مشىرى تاپولارى تىبوشلىق بولالچىق.

A. T. S. S. R. - T. M. N. K.
MƏRKƏZ QIYMETLƏR
PUBLIKASI KƏTİXLƏNƏSİ.
ЦЕНТРАЛЬНАЯ
Научная и Публичная
БИБЛИОТЕКА
Инв. №
г. Казань - Qazan.

آقچە هم خط اوچون آدرىس:

Въ г. Уфу, въ редакцію журнала „Маглюмать“, Воскресенская улица домъ № 50.

„معلومات“ اوچون بولغان آقچە و خطار محكمه شرعيه اسەنە بىدراھەسون بىلكە „معلومات“ نىك
اوز آدرىسى بل گنە بىدراھەسون

